

УДК 7:(1:001)(092)

Руслана **Шеретюк**

доктор історичних наук,
професор кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державно-гуманітарного університету
<https://orcid.org/0000-0002-6278-0132>

Синергія творчості Віри Чернієнко

Анотація. У статті досліджено художні та педагогічні здобутки сучасної рівненської мисткині Віри Чернієнко, що є першою в українській гуманітаристиці спробою узагальнення фактологічного матеріалу із цієї проблематики. Окреслено віхи її професійного становлення, зокрема перелік міжнародних і всеукраїнських артзаходів, у яких брала участь, а також подано відомості про персональні художні виставки. Вказано, що творчість В.Чернієнко є одним з виявів модерного процесу просування кераміки у сфері образотворчого мистецтва. Мисткиня гранично наближається до реалізації завдань образотворчого мистецтва, оскільки її роботам притаманний суто декоративний, абстрактний характер, на перший план виходять вишукані тональні й кольорові зіставлення, а також фактурні ефекти. Розкрито поступове дистанціювання Віри Чернієнко від образно-тематичних і композиційно-стилістичних стереотипів минулого в інтерпретації жіночих образів. Наголошено, що їхня фемінність розкривається через пристрасть, чуттєвість і сексуальність. Водночас вони незалежні, володіють потенціалом потужної життєдайної сили. Сукупно це творить образ жінки як лона природи — символу всієї повноти людського буття.

Досліджено, що плідну мистецьку діяльність В.Чернієнко поєднує з педагогічною, оскільки понад 20 років реалізує себе як викладачка на кафедрі образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. Охарактеризовано низку студентських дипломних робіт, виконаних під її керівництвом як художниці-керамістки. Вони засвідчують вплив школи В.Чернієнко, а саме — хист розкривати латентний мистецький потенціал кераміки, а також створювати художні образи, які виходять за межі де-

коративної вжитковості та належать до царини високого образотворчого мистецтва.

Підкреслено, що досконале володіння широким діапазоном художніх можливостей кераміки в поєднанні з глибоко осмисленим трактуванням навколишньої дійсності й належне виконання завдань вищої школи з професійної підготовки фахівців з образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва й творять ефект синергії творчості Віри Чернієнко.

Ключові слова: мистецький доробок Віри Чернієнко, керамічний живопис, жіночий образ, педагогічна діяльність, дипломна робота, синергія творчості.

Постановка проблеми. Восени 2022 р. виповнилося 30 років від часу заснування кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. Це спонукає до осмислення творчих, інтелектуально-наукових, педагогічних здобутків низки її членів. Одним з виявів очевидного поступу цього мистецького навчально-виховного осередку краю є творчий шлях Віри Андріївни Чернієнко — званої сучасної мисткині та педагога.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У тичизняному мистецтвознавстві творчий доробок Віри Андріївни Чернієнко став предметом низки студій. Так, у статті Валентини Троцької міститься інформація, що простежує чинники професійного становлення рівненської мисткині, формування її творчого кредо [11]. У публікації Ореста Голубця подано ґрунтовний аналіз низки мистецьких звершень художниці [3]. Один з підрозділів видання «Творчістю та наукою утверджуєм» про діяльність кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва художньо-педагогічного факультету Рівненського державного гуманітарного університету присвячений її викладацькому досвіду [6]. Відсутність комплексного дослідження мистецьких і педагогічних здобутків сучасної рівненської художниці-керамістки Віри Чернієнко спонукала авторку до його реалізації.

Мета статті — дослідити художні та педагогічні надбання сучасної рівненської мисткині Віри Чернієнко.

Виклад основного матеріалу. Віра Чернієнко — сучасна українська мисткиня, котра живе і працює в Рівному. Народилася 26 червня 1961 р. у м. Рівне у сім'ї книжкового графіка Євгенії Родзь. 1981 року закінчила з відзнакою Львівське училище прикладного мистецтва імені Івана Труша, де навчалася за спеціальністю «Художнє оформлення». 1989 року здобула диплом Львівського державного інституту прикладного і декоративного мистецтва (нині — Львівська національна академія мистецтв) за спеціальністю «Декоративно-прикладне мистецтво» (спеціалізація — художня кераміка).

Упродовж 1981–1983 рр. — художниця-оформлювачка Рівненського художньо-оформлювального комбінату. 1989–1994 рр. — художниця-керамістка на Рівненському художньо-виробничому комбінаті. 1994–1998 рр. — художниця-конструкторка-дизайнерка на ДП «Укрбурштин». Від 1999 р. — викладачка, а від 2008 р. — старша викладачка Рівненського державного гуманітарного університету.

Працює в галузі художньої кераміки. Учасниця близько 100 міжнародних, всеукраїнських і регіональних художніх виставок, зокрема: «Різдвяний салон» (Київ, 2000 р.) і «День художника» (Київ, 2001 р.), міжнародного національного симпозиуму гончарства в Опішному (2001 р.), всеукраїнського артпоказу «Жінки України — митці» (Київ, 2002 р.), міжнародної мистецької виставки Львівського осіннього салону «Високий замок» (Львів, 2004 р.), всеукраїнської виставки «Світ Божий як Великдень» (Миколаїв, 2006 р.; Дніпропетровськ, 2008 р.; Луцьк, 2010 р.), міжнародної виставки-конкурсу «Різдвяні дари» (Рівне, 2007 р.), всеукраїнської Різдвяної виставки (Дніпропетровськ, 2011 р.), 5-го міжнародного малярського пленеру «Острог-Дермань-Пересопниця» (2011 р.), регіонального пленеру гончарства на базі музею гончарного мистецтва ім. О.Г.Луцишина (Вінниця, 2018 р.), міжнародного мистецького пленеру «Форма та колір. Чорне золото Зікії» (Алітус (Литва), 2018 р.), міжнародної бієнале художньої кераміки ім. Василя Кричевського (Опішне, 2017, 2019, 2021 рр.).

У творчому доробку Віри Чернієнко 8 персональних виставок: «Присвячую мамі...» (2004 р.), «Персональна виставка Віри Чернієнко» (2006 р.), «Продовження» (2009 р.), «Ювілейна» (2011 р.), «Золоте сузір'я» (2011 р.), «Дежавю» (2014 р.), «Творчі візії» (2017 р.), «Територія. Простір творця» (2021 р.). Роботи мисткині зберігаються в музеях і приватних

збірках України, Росії, Словаччини, Литви, Об'єднаних Арабських Еміратів і США.

Віра Чернієнко — членкиня Українського керамологічного товариства (2000 р.) і Національної спілки художників України (2002 р.), лауреатка міжнародного національного симпозиуму гончарства в Опішному (2001 р.), дипломантка міжнародного творчого практикуму художників-керамістів (2001 р.), міжнародної виставки-конкурсу «Різдвяні дари» (2007 р.), обласного мистецького фестивалю «Різдвяна Зуза» (2008 р.), Другого Осіннього салону «Золота Зуза» (2010 р.), міжнародної бієнале художньої кераміки ім. Василя Кричевського (2019 р.).

Стаж педагогічної роботи — 22 роки. В Рівненському державному гуманітарному університеті на кафедрі образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва викладає навчальні дисципліни «Спецкомпозиція», «Робота в матеріалі», «Пластика», «Живопис» [8, с. 23].

На прикладі творчості рівненської мисткині Віри Чернієнко простежується сучасний процес просування кераміки у сфері образотворчого мистецтва, їхня своєрідна конвергенція, одним з виявів якої є органічний синтез пластики і кольору. Як випускниця Львівського державного інституту прикладного і декоративного мистецтва (нині — Львівська національна академія мистецтв), плекає і розвиває кращі традиції львівської школи кераміки [5, с. 374–375], зокрема плідно експериментує з використанням у станковій виставковій кераміці образотворчих художніх засобів.

З метою реалізації образотворчих завдань пластичного витвору мисткиня використовує багату палітру кольорів. Живописний ефект досягається через використання відповідних керамічних форм, що володіють безмежним потенціалом для втілення певної авторської ідеї. Прикладом досягнення мисткинею гармонійної довершеності колористики в кераміці є декоративний таріль «Весняне». Поліхромна композиція, в якій задіяні білий, сірий, блакитний, зелений, коричневий кольори, сповнена емоційної настроєвості й мрії авторки про весну. Художнє вирішення цього твору побудоване на колористично-образній асоціації з уже сірими навесні кучугурами снігу, ще по-зимовому холодним, але ясным небом, мокрою від дощів корою дерев, першим зеленим листям. Відчуття мінливості, вразливості стану природи, притаманного ранній весні, підсилюється кількома мікрорельєфними тріщинами-лініями, що є органіч-

ними у створеній художницею керамічній «картині» буття природи. Використання нею поливи, яка додає стриманого блиску композиції, є своєрідною завершальною авторською реплікою, що остаточно розставляє смислові акценти й робить наголос на урочистому дійстві — священному акті пробудження природи після тривалого зимового сну.

У керамічній роботі «Іній» (іл. 1) Віра Чернієнко вдається до художнього прийому контрасту. Для посилення загальної абстрактно-асоціативної напруги твору вона задіює низку відповідних виражальних засобів. Так, глядачеві представлені вишукані кольорові зіставлення опалого осіннього листя і перших заморозків, які майстерно обіграні авторкою ще й фактурно за допомогою локальних блискучих плям, а також графічних акцентів у вигляді мікрорельєфних рисунків контурів листя. Однак у певну миттєвість споглядання твору це протиставлення втрачає свій першочерговий задум і трансформується у своєрідну картину вищої гармонії буття. Візуалізуючи собою філософський закон єдності та боротьби протилежностей, воно «розчиняється» у бездоганно реконструйованому художницею образі природи, коли її протилежності — різні стани і явища стають єдиним діалектичним цілим. Завдяки цьому Вірі Чернієнко вдається достовірно передати картину пізньої осені, коли поступово згащують її «вогняні» барви, а ледь вловимий золотий шум опалого листя приглушує тихий шепіт підступання зими у вигляді перших кристаликів льоду.

Образно-емоційна побудова твору «Багряне» також ґрунтується на принципі особистісного авторського ліричного проживання світу; тут простежуються домінантні риси індивідуальної манери Віри Чернієнко, а саме — камерність, споглядальність, глибинність. Ця робота, як результат складного синтезу сучасних прийомів і засобів формо- й образотворення, є демонстрацією глибоко узагальнених форми і змісту. Відшліфована авторкою композиційно-просторова виразність роботи сягає свого апогею, перетворюючись на своєрідну універсальну категорію буття. Сплав жовтої, помаранчевої, червоної та коричневої барв творить відчуття складно організованої внутрішньої енергії твору, а поліхромний графічний малюнок гранично уразливо потужну динаміку абстрактної композиції.

Отже, у творчості Віри Чернієнко кераміка гранично наближається до реалізації завдань образотворчого мистецтва. Її роботам притаманний суто

декоративний, абстрактний характер, на перший план виходять вишукані тональні й кольорові зіставлення, а також фактурні ефекти. У процесі творення художніх образів мисткиня прагне органічно поєднувати як традиційні, так і новітні виражальні засоби. Її твори невеликі за розмірами, їм властивий камерний, інтимний характер, зумовлений м'якою та ліричною натурою авторки. У працях мисткині наривні проявляється тенденція до використання виражальних засобів, запозичених у малярстві чи скульптурі, хоч вона ніколи не втрачає відчуття матеріалу та усвідомлення приналежності до когорти керамістів. Вільно рухаючись у просторі творчого експерименту, вона майстерно застосовує можливість, які їй дає матеріал — теракота, шамот, майоліка, фарфор [3, с. 120].

Симптоматично, що в сучасному вітчизняному мистецтві відбувається перегляд усталеної канонічності й оновлення візуалізації жіночих образів. В українській пластиці вони донедавна були не надто популярними. Так, до 2000-х рр. зазвичай це були зображення Мадонни (переважно західний регіон України), або повсюдні образи-символи «Батьківщина-мати», «Скорботна мати». Також нерідко можна було зустріти портретні зображення видатних жінок-інтелекток, наприклад Лесі Українки або Марії Заньковецької, що реалізували меморіальну функцію [4, с. 123–124]. Ці жіночі образи-символи, по суті, розкривали «певні очікування суспільства щодо притаманних жінці якостей» і репрезентували унікальний прояв розподілу статей у ньому [9, с. 5–6].

На сьогодні простежується виразна тенденція наповнення мистецького простору деідеологізованими жіночими образами, не пов'язаними з історичним контекстом і позбавленими ідеологічного змісту. Такі новітні пам'ятки не лише позбуваються монополії монументальної помпезності, але й, спрощуючись передусім у царині формотворення, тяжіють до ландшафтного дизайну.

Відхід від образно-тематичних і композиційно-стилістичних канонів минулого в інтерпретації жіночих образів демонструє й Віра Чернієнко. Вона послідовно долає нав'язливі стереотипи представлення Феміни ледь не винятково як Матері роду, Берегині сімейного вогнища чи захисниці Вітчизни та народу.

На шляху творчих візій авторка формує свою власну пластичну мову й особистісне, зворушливо-чуттєве розуміння форми й матеріалу. Так, у кераміч-

ному творі «Жива вода» виразно прослідковується алегоричне втілення ідеї жінки як невичерпного джерела буттєвої сили, «живої води» людського колективу, котра дарує життя, живить і плакає його. Фізична привабливість і еротичне подання жіночих персонажів — ще одна характерна риса творчості Віри Чернієнко. У «Живій воді» краса жіночого тіла стає символом жіночого начала, що виступає домінантою у творенні самодостатньої та цілісної форми.

Максимальної динаміки формотворення авторка досягає у статуетці-підсвічнику «Опалені коханням» (іл. 2). У цій композиції «внутрішня напруга об'єму, асоційованого із чоловічим тілом, знаходить вирішення у стрімкому русі жіночої постаті» [7, с. 3].

У керамічній композиції «Дана» Віра Чернієнко зобразила слов'янську богиню весняних гроз, води і річок, яка виконувала й функцію дарувальниці дощу, це незрівнянна красуня, непорочна Діва, а її вода наповнює життєдайним світлом не лише тіло, а й розум [2, с. 124–125]. Оскільки у давніх слов'ян богиня Дана була дружиною бога Сонця, то її ще вважали «жіночим началом Всесвіту». Виходячи з цього, авторка зобразила прекрасну жінку з довгим волоссям, котра навіть у спокої сну випромінює потужну фемінну енергетику. Незважаючи на замкнуту побудову фігури та її узагальнену характеристику, позбавлену деталей, авторці вдалося передати провідну ідею образу. Ба більше, формальні стилізація й узагальнення не спростили змісту цього жіночого образу, а навпаки, посилили його. У цьому контексті показовою є поза, в якій зображено богиню Дану, — ембріон, який символізує життя, народження, розвиток тощо.

Керамічна робота Віри Чернієнко «Яйце-райце» повторює художній прийом замкнутої побудови композиції. Це зображення чоловіка і жінки в міцних обіймах один одного, коли їхні тіла практично злиті. Виходячи з цього, стає зрозумілою й назва роботи: «Яйце-райце». Тут йдеться про складний синтез космогонічних і антропогонічних мотивів прадавніх міфів: згідно одних, світ походить із першоелемента — Світового Яйця; інші ж виходять із того, що первісний Бог-Абсолют поєднував у собі як чоловічу, так і жіночу сутність [2, с. 613]. Можлива й інша інтерпретація цього твору: зображені чоловік і жінка уособлюють прадавню нерозривну пару половинок, першопредком яких був андрогін — міфічна істота, що поєднувала чоловічі і жіночі ознаки. Позаяк, цей керамічний твір Віри Чернієнко є глибоко сим-

волічним; у ньому, з одного боку, абстрактна ідея знаходить конкретний вираз, а з іншого — за допомогою конкретних зображень створено образ, що містить у собі «вищі космічні ідеї» [7, с. 4].

Отже, Віра Чернієнко як мисткиня відшукала свій авторський кут зору в осмисленні й відтворенні природи феномену під назвою «Жінка». Фемінність її жіночих образів розкривається передусім через пристрасть, чуттєвість і сексуальність. Вони, будучи незалежними, володіють потужною життєдайною силою. Це, зрештою, творить образ жінки як лона природи — символу всієї повноти людського буття. За словами Віри Чернієнко, зображення оголеної натури пояснюється прагненням художника «дійти до самої суті явища, істини, предметності чи духовності, віднайти «золоту» гармонію між цими сутностями. Перша людина була створена без одягу і ми знову прагнемо повернутися до цієї таїни первісності» [11, с. 79].

Для розкриття теми пантеїстичної чуттєвості мисткиня використовує максимально замкнену на свій внутрішній простір побудову композиції, скульптурна форма якої сповнена складно організованих внутрішніх енергій. З огляду на це, зовнішня видима пластика зображення спирається на глибокий символічний контекст. Зокрема, обриси її керамічних витворів часто повторюють форму яйця, кулі або тарілки. За словами Олега Качмарського, «в цьому яйці знаходиться основоположна сутність творчості Віри Чернієнко. Інший момент — той, що запліднює це яйце — полягає в тому, що до символічних цих форм додається справжній талант...» [7, с. 4].

На думку мистецтвознавиці Аліси Ніколаєвої, джерела творчості Віри Чернієнко «знаходяться у глибинних традиціях львівської школи кераміки та в досвіді сучасної образопластики, в семіосфері етносвідомості та в особистісному ліричному проживанні світу» [7, с. 3]. Саме тому поєднання художницею цих начал у мистецькій практиці «народжує особливий міфопоетичний мікрокосмос, в якому індивідуально-авторські значення та змісти органічно вплавлені в магму сповненого внутрішньої енергії матеріалу» [7, с. 3].

У червні 2021 р. у художній галереї Рівненської обласної організації Національної спілки художників України відбулася ювілейна виставка Віри Чернієнко «Територія. Простір творця». Керамічні твори, представлені на ній, репрезентували провідну рису сучасної художньої кераміки, — утилітарність її творів

поступово відходить на задній план, а то й зовсім зникає. Натомість першорядним стає оригінальний авторський задум в інтерпретації подій, явищ, речей навколишньої дійсності. Із цим пов'язана широка тематика мистецького доробку Віри Чернієнко — це звернення до духовно-культурного спадку («Великий День», «Різдво»), художнє осмислення і природи та її об'єктів («Світ незримий», «Білі квіти», «Я пташкою була»), і світу макро- та мікрокосмосу («Солярний знак», «Яйце-райце», «Дотик звуку», «Неземне таяння»), а також формальні й технологічні експерименти.

Зокрема, у керамічних творах на релігійну тематику Віра Чернієнко сміливо розширює межі декоративної образотворчості, органічно поєднуючи пластичне переосмислення традиційних іконографічних засад («Божа Матір», «Спас») і принципи формальної стилізації («Різдво», «Великий день»). Водночас широкий діапазон творчого мислення художниці прослідковується на прикладі «ангельської» теми. Так, у композиції «Ангел, що плаче» образ інтерпретований у мінорно-щемливому ключі, а у «Сні ангела» постає незворушним, монолітним «сфінксом». Зовсім по-іншому — піднесено-урочисто — ангел трактований у роботі «Архітектор храму». Змістовну різнохарактерність художніх інтерпретацій цього образу доповнюють глибинна пластична мова, продуманість кожної деталі, а також фактурні ефекти.

Ювілейна виставка Віри Чернієнко засвідчила панорамність образного мислення мисткині, оригінальність її творчих підходів у реалізації складних пластичних задумів, органіку формо- і образотворення. До цього варто додати також її сміливе експериментаторство, одним з виявів якого є творчі пошуки в царині керамічного живопису, де пластичні прийоми й образотворчі засоби творять нерозривну єдність [13].

Мистецька діяльність Віри Чернієнко успішно поєднується з педагогічною. Професійно працюючи в царині художньої кераміки вже понад 30 років, останніх 20 років (від 1999 р.) мисткиня плідно реалізує себе як викладачка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. Саме від Віри Чернієнко студенти-керамісти з РДГУ перейняли потяг до експериментаторства у пошуках нових засобів утілення художнього задуму в процесі створення сучасних оригінальних за формою і глибоких за змістом мистецьких робіт у галузі

художньої кераміки. Педагогічні набутки Віри Чернієнко представлені, зокрема, у їх підсумкових кваліфікаційних роботах освітніх ступенів «бакалавр» і «магістр».

Приміром, об'ємно-просторова композиція Миколи Горєлова «Пробудження» (2005 р.) може слугувати демонстрацією художніх принципів і прийомів, засвоєних студентом у процесі навчання під керівництвом старшої викладачки Віри Чернієнко. Ця робота виконана як класична скульптура малих форм; у ній автор засвідчив глибоке засвоєння законів пропорції, пластичної анатомії і композиції. Це підтверджує вишуканість і внутрішня динаміка твору, а його стримана колористика лише підкреслює вдале пластичне вирішення.

Кваліфікаційна робота Тетяни Місюри «Святий Юрій Змієборець» (2008 р.), виконана під керівництвом Віри Чернієнко, — самостійний твір декоративної пластики, де авторка втілила образ небесного покровителя та християнського мученика. Робота декоративна, оригінально вирішена просторово, стилізована у формі кулі. Нижня частина композиції надає об'ємно-просторовій пластичності модерного звучання. Задля донесення потенційному глядачеві ідеї одвічної боротьби і перемоги Добра над Злом авторка використала прийом контрасту в інтерпретації колористики твору. У ньому простежується органічне поєднання традицій пластичного мистецтва з інноваційним осмисленням прийомів візуальної організації художньої ідеї [6, с. 120–121].

2017 року в Україні відбулася знакова мистецька подія — українська бієнале художньої кераміки імені Василя Кричевського. Її проведення було приурочене 100-літтю від заснування Української академії мистецтв (1917 р.) і вшанування одного з її засновників і першого ректора, видатного діяча українського мистецтва першої половини ХХ ст. Василя Григоровича Кричевського (1873–1952). На цій виставці були представлені роботи молодих, а також знаних у світі художньої кераміки митців з України, Польщі, Бразилії та Білорусі [12].

На українській бієнале художньої кераміки імені Василя Кричевського експонувалися пластичні твори й Віри Чернієнко — «Поєднання» і «Проростання», за останній вона отримала відзнаку — Почесну грамоту Управління культури Полтавської обласної державної адміністрації. Показово, що учасником цього авторитетного мистецького заходу був і колишній студент Віри Андріївни, а нині — молодий

перспективний скульптор-кераміст Дмитро Молодик, який на огляд фахівців і широкого загалу представив твір «Метаморфоза».

Метаморфоза (з гр. «перетворення») — найбільш загальне поняття для процесів, що перманентно відбуваються у Всесвіті. У біології воно інтерпретується як глибоке перетворення будови організму в ході індивідуального розвитку, а в літературі та мистецтві означає видозмінення, перенесення однієї форми образу на іншій. «Метаморфоза» Дмитра Молодика — об'ємно-просторова сюрреалістична композиція, що нагадує фантастичну істоту. Згідно авторського задуму, її характер і природа — невловимі, саме тому глядач губиться у своїх думках і здогадах про її сутність. Трансформація, перевтілення, мутація — перше, що спадає на думку. У цьому творі його форма настільки гармонізована зі змістом, що на певному етапі вона навіть відходить на задній план. У цьому вбачається вплив мистецької школи Віри Чернієнко, а саме хист розкривати потенційні можливості кераміки, створюючи художні образи, які виходять за межі декоративної вжитковості та тяжіють до сфери високого образотворчого мистецтва [6, с. 129].

Важливим елементом якісної професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва є їхня самостійна творча робота, а одним з її виявів — участь у творчих конкурсах і проєктах. Так, улітку 2018 р. студенти кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва РДГУ взяли участь у роботі I Всеукраїнської художньої виставки-конкурсу сучасних дипломних робіт студентів вищих навчальних закладів України I–IV рівнів акредитації за напрямом підготовки «Образотворче мистецтво, декоративно-прикладне мистецтво, реставрація» «Від поклику до професії», що проводилася за ініціативи та на базі Дніпропетровського осередку Національної спілки художників України. Згідно задуму її організаторів, мистецький захід був покликаний: виявити й підтримати обдаровану студентську молодь; надати можливість професіоналам — початківцям розкрити свій творчий потенціал; підвищити професійний рівень підготовки фахівців у галузі образотворчого мистецтва; сприяти активному творчому обміну і взаємозбагаченню різних образотворчих шкіл України; популяризувати й стимулювати розвиток сучасного національного образотворчого мистецтва. Передбачалося, що на виставці-конкурсі

будуть представлені твори образотворчого мистецтва (живопис, зокрема монументальний, графіка, скульптура), декоративно-прикладного мистецтва та реставрації [10].

Симптоматично, що з 50-ти дипломних робіт учорашніх студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» 10-ти міст України (Івано-Франківськ, Косів, Львів, Рівне, Київ, Дніпро, Кропивницький, Луганськ, Харків і Одеса) організаторами виставки-конкурсу була відзначена творча робота Олени Макарчук «Місто сонця» (художня кераміка, керівник — Чернієнко Віра Андріївна). Оскільки її головна ідея полягала у створенні образу вигаданого місця — батьківщини сонця, тому провідним елементом його художнього конструювання стали стилізовані громадські й житлові будівлі. Відповідна колористика фасадів (жовто-цегляна), а також їхні обриси, що нагадують сонце-коло, є визначальними в донесенні глядачам авторської думки. Невипадково дипломна робота Олени Макарчук «Місто сонця» здобула III місце у номінації «Декоративно-прикладне мистецтво» й була відзначена почесною грамотою цієї художньої виставки [1].

Висновки. Художня діяльність рівненської мисткині Віри Чернієнко, інспірована кращими традиціями львівської школи кераміки, є прикладом автентичної творчої лабораторії сучасного українського пластичного мистецтва. Її мистецьким вирішенням притаманні сміливі художні інтерпретації й експерименти, зокрема значне розширення технологічних можливостей матеріалу, водночас тут простежується відпрацьований принцип адаптації в кераміці виражальних засобів живописного образотворення. Вони слугують вагомими аргументами досконалого володіння пластичною мовою та віртуозною майстерністю впровадження в кераміку кольору. Декоративним тарелям, панно, настінним композиціям мисткині притаманні емоційна настроєвість, каменність і споглядальність. Водночас на прикладі станково-декоративної керамопластики художниці, зокрема галереї жіночих образів, з усією повнотою розкривається її вміння досягати виняткової глибини й універсальності в інтерпретації авторської ідеї.

Педагогічна діяльність Віри Чернієнко також позначена вагомими здобутками: понад 20 років вона плідно працює на кафедрі образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного універси-

тету, професійно готуючи майбутніх фахівців у галузі мистецтва. Виявом рівня професійної компетентності, інноваційного мислення, системного підходу до аналізу складних ситуацій, уміння ефективно використовувати сучасні технології, набуті студентами під час навчання під керівництвом Віри Чернієнко, є, зокрема, їхня участь у різноманітних мистецьких конкурсах і проєктах.

Досконале володіння широким діапазоном художніх можливостей кераміки в поєднанні з глибоким інтелектуальним трактуванням навколишньої дійсності та належне виконання завдань вищої школи з професійної підготовки фахівців з образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва й творять ефект синергії творчості Віри Чернієнко.

1. Від поклику до професії: каталог I Всеукраїнської художньої виставки сучасних дипломних робіт / автор вступ. статті й упоряд. В. О. Тевяшов. Дніпро : Ліра, 2018. 36 с.
2. Войтович В. Українська міфологія. Київ : Либідь, 2005. 664 с.
3. Голубець О. Кераміка Віри Чернієнко. Образотворче мистецтво. 2011. № 2. С. 120.
4. Гончаренко А. Жіночі образи в сучасній міській скульптурі України. Сучасне мистецтво. 2018. № 14. С. 123–132. DOI: <https://doi.org/10.31500/2309-8813.13.2018.152234>
5. Історія декоративного мистецтва України: у 5 т. Т. 5. Мистецтво XX – початку XXI століття / голов. ред. Г. Скрипник; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ : Видавництво ІМФЕ, 2016.
6. Творчістю та наукою утверджуєм / упор. С. І. Шевчук. Рівне : Волинські обереги, 2013. 204 с.
7. Кераміка Віри Чернієнко. Рівне : ПП Дятлик М.С., 2012. 28 с.
8. Образотворчість: від витоків до сьогодення: Ювілейне видання до 30-ліття кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. Рівне : Відділ інформаційного та мережевого забезпечення РДГУ, 2022. 40 с.
9. Откович К. Ілюзія свободи: образ жінки від традиціоналізму до модернізму. Київ: КАРБОН, 2010. 210 с.
10. Положення НСХУ про I Всеукраїнську художню виставку сучасних дипломних робіт студентів вищих навчальних закладів України I – IV рівнів акредитації за напрямом підготовки «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». URL: <https://www.facebook.com/doncxu/posts/223538211582966/>
11. Троцька В. Шлях до прекрасного. Український керамологічний журнал. 2002. № 1. С. 78–79.
12. Українське БІЕНАЛЕ художньої кераміки імені Василя Кричевського. 2017: каталог / колектив авторів. Опішне: Українське народознавство, 2019. 168 с.
13. Шеретюк Р. Керамічний живопис Віри Чернієнко.

Образотворче мистецтво. 2021. № 4. С. 126–127.

REFERENCES

1. Vid poklyku do profesii: katalog I vseukrainskoi khudozhnoi vystavky suchasnykh dyplomnykh robit [From Vocation to Profession: Catalog of the First All-Ukrainian Art Exhibition of Contemporary Graduate Works] (2018) / avtor vstupnoi statti y uporiadnyk V.O. Teviashov. Dnipro: Lira. [in Ukrainian].
2. Voitovych, V. (2005). Ukrainska mifolohiia [Ukrainian mythology]. K.: Lybid. [in Ukrainian].
3. Holubets, O. (2011). Keramika Viry Chernienko [Ceramics by Vera Chernienko]. *Образотворче мистецтво [Fine art]*, no. 2, 120. [in Ukrainian].
4. Honcharenko, A. (2018). Zhinochi obrazy v suchasni miskii skulpturi Ukrainy [Female Images in Modern Urban Sculpture in Ukraine]. *Suchasne mystetstvo [Modern art]*, no. 14, 123–132. DOI: <https://doi.org/10.31500/2309-8813.13.2018.152234> [in Ukrainian].
5. Istoriia dekorativnoho mystetstva Ukrainy [History of decorative art in Ukraine] (2016) / [holov. red. H. Skrypnyk] NAN Ukrainy, IMFE im. M.T. Rylskoho. K.: Vydavnytstvo IMFE. Tom 5 [in Ukrainian].
6. Tvorchistiu ta naukoiu utverdzhuiem [Through creativity and science, we affirm] (2013) / [upor. S. I. Shevchuk]. Rivne: Volynski oberehy. [in Ukrainian].
7. Keramika Viry Chernienko [Ceramics by Vira Chernienko] (2012). Rivne: PP Diatlyk M.S. [in Ukrainian].
8. *Obrazotvorchist: vid vytokiv do sohodennia: Yuvileine vydannia do 30-littia kafedry obrazotvorchoho ta dekorativno-prikladnoho mystetstva Rivnenskoho derzhavnoho humanitarnoho universytetu [Fine Art: From the Origins to the Present: Anniversary edition to the 30th anniversary of the Department of Fine and Decorative Arts of Rivne State University of the Humanities]* (2022). Rivne: Viddil informatsiinoho ta merezhevoho zabezpechennia RDHU. [in Ukrainian].
9. Otkovych, K. (2010). Iliuziia svobody: obraz zhinky vid tradytsionalizmu do modernizmu [The Illusion of Freedom: The Image of a Woman from Traditionalism to Modernism]. K.: KARBON. [in Ukrainian].
10. Polozhennia NSKhU pro I vseukrainsku khudozhniu vystavku suchasnykh dyplomnykh robit studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv Ukrainy I – IV rivniv akredytatsii za napriamom pidgotovky «Obrazotvorche mystetstvo, dekorativne mystetstvo, restavratsiia» [Regulations of the NUAU on the First All-Ukrainian Art Exhibition of Contemporary Diploma Works of Students of Higher Educational Institutions of Ukraine of I – IV accreditation levels in the field of study "Fine Arts, Decorative Arts, Restoration"] (2018). Retrieved from: <https://www.facebook.com/doncxu/posts/223538211582966/> [in Ukrainian].
11. Trotska, V. (2002). Shliakh do prekrasnogo [The way to beauty]. *Ukrainskyi keramolohichnyi zhurnal [Ukrainian Journal of Ceramics]*, no. 1, 78–79. [in Ukrainian].
12. *Ukrainske BIENALE khudozhnoi keramiky imeni Vasylia*

Krychevskoho. 2017: kataloh [Vasyl Krychevsky Ukrainian Biennial of Art Ceramics. 2017: catalog] (2019). Opishne: Ukrainske narodoznavstvo. [in Ukrainian].

13. Sheretiuk, R. (2021). Keramichniy zhyvopys Viry Chernienko [Ceramic painting by Vira Chernienko]. Образотворче мистецтво [Fine art], no. 4, 126-127. [in Ukrainian].

ANNOTATION

Ruslana Sheretiuk. Synergy of the creativity of Vira Chernienko

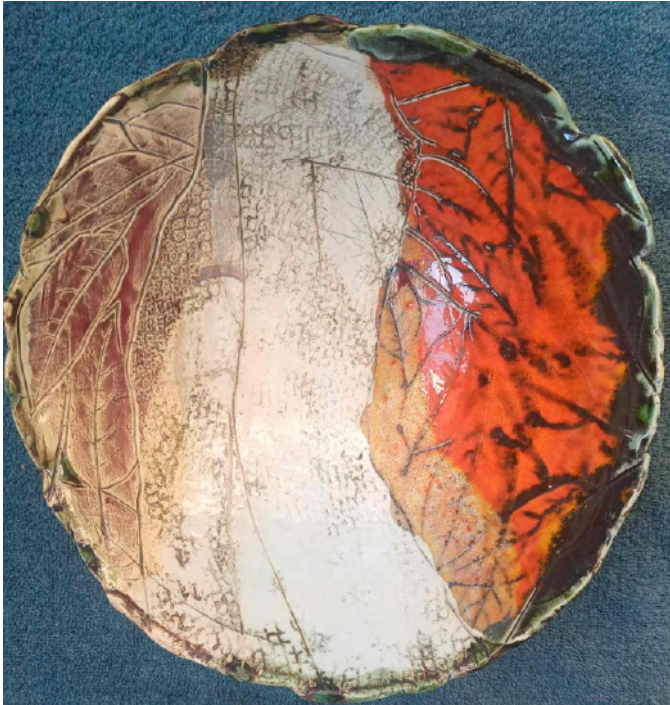
The article examines the artistic and pedagogical achievements of modern Rivne artist Vira Chernienko, which is the first attempt of generalization of the factual material of this problem in Ukraine. The stages of her professional development are outlined, in particular a list of international and all-Ukrainian art events, in which she participated and also it is provided the information about her personal art exhibitions. It is indicated that the art of Vira Andriivna is one of the manifestations of the modern process of promoting ceramic in the spheres of fine art. It is shown, that the artist is extremely approaching to the realization of fine art tasks, because her works have a quite decorative, abstract character, on the first plan of which come out refined tonal and color comparisons, as well as textured effects. It is revealed Vira Chernienko's gradual distancing from image-thematic and compositional-stylistic stereotypes of the past in interpretations of female images. It is emphasized, that their femininity reveals through passion, sensuality and sexuality. At the same time they are independent, have the potential of a powerful life-giving force. It creates the image of woman as the bosom of nature – the symbol of the fullness of human being.

It has been investigated, that her artistic activity Vira Chernienko combines with pedagogical, because more than 20 years she has realized herself effectively as a teacher of the department of fine and decorative art in Rivne State Humanitarian University. A number of students' diploma theses, which are made under her leadership as a ceramic artist, is described. They attest the influence of Vira Chernienko's school, namely the ability to reveal the latent artistic potential of ceramic, as well as the ability to create artistic images, which go out of the scope of decorative exploitation and belong to the high fine art.

It is emphasized, that perfect dominions of a

wide spectrum of artistic possibilities of ceramic in combination with a deep interpretation of the surrounding reality and proper implementation of the tasks of the higher school of professional training of specialists in fine and decorative applied art create the effect of synergy of Vira Chernienko's creativity.

Keywords: artistic work of Vira Chernienko, ceramic art, female image, pedagogical activity, diploma thesis, synergy of creativity.

Іл. 1
В. Чернієнко. Іній. Декоративний таріль.
Кам'яна маса, поливи. 2018 р.

Іл. 2
В. Чернієнко. Обпалені коханням. Стату-
етка-підсвічник. Шамот, глазур. 2015 р.